

ספרי' — אוצר החסידים — לויבאוויטש

קובץ
שלשלת האור

שער
עשרים וחמשה

היכל
שלישי

מאמר
כל העוסק בתורה
של תורה מחייהו

מכ"ק אדמו"ר הזקן
הרב רבי שניאור זלמן מליאדי
(בעל התניא והשו"ע)
זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

יוצא לאור בפעם הראשונה מכתב יד

על ידי מערכת
„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה

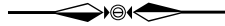
לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר זי"ע
ולזכות כל אנ"ש שיחיו בכל קצווי תבל
"ורעם ונשאים עד העולם"

ולזכות
ישראל, מנחם מענדל, רעכיל,
רבקה דינה, ודבורה לאה
ניי לאיוש"ט
מתוך הרחבה בשובט"ל

מוקדש ע"י הוריהם
עזריאל איכל ואסתר מלכה שיחיו
ראפאארט

ולעילוי נשמת
ר' יוסף בנימין ע"ה בן ר' מנשה הי"ד
קאלטמאנן

MAAMAR
KOL HA'OSEK BaTORAH

Copyright © 2020
by

Kehot Publication Society
770 Eastern Parkway / Brooklyn, New York 11213
(718) 774-4000 / FAX (718) 774-2718
editor@kehot.com

Orders Department:
291 Kingston Avenue / Brooklyn, New York 11213
(718) 778-0226 / FAX (718) 778-4148
www.kehot.com

All rights reserved.

The Kehot logo is a trademark of Merkos L'Inyonei Chinuch.

Printed in the United States of America

נסדר בדפוס, עמפייער פרעסס" ע"י הרה"ת ר' מרדכי ליב ע"ה בן הרה"ח הרה"ת ר' חיים דובער ע"ה
ויוסף יצחק בן ברכה שיחי'

EMPIRE PRESS, 550 EMPIRE BLVD., • BROOKLYN, N.Y. 11225 • (718) 7561473

פתח דבר

לקראת שמיני עצרת ושמחת תורה הבעל"ט, הננו מוציאים לאור את המאמר „כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו“, מאת כ"ק אדמו"ר הזקן.

המאמר נדפס כאן בפעם הראשונה, מכתב-יד מעתיק מספר 2*.

לתועלת הלומדים והמעיינים, הוספנו בשולי העמודים מראי מקומות וציונים, ובראש הקונטרס – פאקסימיליא מהכתב יד.

*

הקונטרס נערך על ידי הרה"ת ר' גבריאל שי' שפירא.

מערכת „אוצר החסידים“

י"ג תשרי, ה'תשפ"א

יום ההילולא כ"ק אדמו"ר מהר"ש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע
ברוקלין, נ.י.

(*) תכריך כת"י זה נתקבל לספריית אגודת חסידי חב"ד ע"י השליח הרה"ח ר' ארי'ה שי' קאלטמאנז, לע"נ אביו ר' יוסף בנימין ע"ה בן ר' מנשה הי"ד.

ענין כלי העוסק בתורה טל תורה מחייהו. הנה כתיב ותמלא³ כדה ותעל וכו', כ"ד הם כ"ד ספרי דאורייתא. והנה בתורה יש טעמים נקודות תגין אותיות, והתגלות הוא רק מאותיות לבדם, שהן גופי התורה שנשתלשלה בסיפורי מעשיות, אבל טעמים וכו' לא נתגלו בתורה, כי הם גבוהים בשרשם ואינם בבחי' התחלקות, כי אם עצם הדבר בהתכללות עצום, והם בחי' ש"ר, כמו שבשיר גשמי הוא אינו בהתחלקות פרטיות כי אם התגלות תענוג וטעם הדבר, כן התורה בשרשה אינה בבחי' התחלקות כי אם עצם הדבר בבחי' טעמים ותענוג, שעשועי המלך בעצמותו. והנה הגם שנשתלשלה באותיות, אעפ"כ בכל ספר יש צירוף אחד הנתגלה מן האותיות, והם כ"ד צירופים וכו'.

זזהו ענין טל, כי טל הוא בהתכללות חלקים ואינו נחלק לחלקים, ומטר הוא בחי' התחלקות כל טיפה וטיפה לבדה.

וראה שה"מ תרמ"ג ע' קלו. תרמ"ד ע' ר-רא.
 תרל"ה ח"א ע' קא. וש"נ. ועוד.
 (3) ותמלא כדה ותעל וכו': תולדות כד, טז.
 (4) כ"ד ספרי דאורייתא: ראה תקו"ז בהקדמה (יד, א). תכ"א (מו, סע"ב. מז, א). תו"א תולדות יח, ד. מקץ לח, ד. תצוה פב, ד. לקו"ת עקב יז, א. ברכה צח, ד. שה"ש לו, ג. מאמרי אדה"ז תקס"ג ח"א ע' קל-קלא. תקס"ה ח"ב ע' תשס. תתקא. תקס"ט ע' ב. ה. כז-כח. לח. לט. ועוד.
 (5) בתורה יש טעמים נקודות תגין אותיות: ראה גם מאמרי אדהאמ"צ שמות ח"א ע' כט ואילך. במדבר ח"ב ע' תרלח ואילך. דברים ח"ד ע' א'תסט ואילך. אוה"ת וארא (כרך ז) ע' ב'תקעב ואילך. סה"מ תר"ם ח"א ע' פא ואילך.
 (6) טעמים וכו' לא נתגלו בתורה: ראה גם מאמרי אדהאמ"צ דברים ח"א ע' קה. ח"ד ע' א'תע ובהנסמן בהני"ל. שמות ח"א ע' לב. ע.
 (7) ש"ד . . התגלות תענוג: ראה ג"כ סידור עם דא"ח [הוצאת תשע"ט] זה, ב-ד. שערי אורה (לאדהאמ"צ) כה, א. ועוד.
 (8) שעשועי המלך בעצמותו: ס' עמק המלך שער שעשועי המלך. שבר יוסף (למהר"י סרוג) בתחלתו. לקו"ת שה"ש כו, סע"א. סידור עם דא"ח [הוצאת תשע"ט] מט, ג. רב, א. רח, ג. סה"מ תרמ"ד ע' שנו. תרנ"ד ע' שו. ועוד.

(1) ענין כל העוסק בתורה: נדפס מכת"י מספר 2 (קפד, א), והוא דרוש כ"ק אדמו"ר הזקן.
 במאמרי אדמו"ר האמצעי ע"ס במדבר ח"ב ע' שנב נדפס ד"ה זה בהתחלה „ענין טל תורה“ משנת תקע"ט. וראה שם ע' שנח ד"ה „בשעה שהקדימו“ שהוא ביאור על מאמר הנ"ל.
 תוכן מאמר זה בהרחב הביאור בד"ה בשעה שהקדימו תקפ"ז. שם ע' תרלז-תרנח.
 וראה גם ד"ה „בשעה שהקדימו“ מכ"ק אדמו"ר הזקן שיצא לאור בקונטרס בפ"ע לחג השבועות תש"פ.
 נקודות ממאמר זה נתבארו בד"ה אתה הראת, חג השבועות תשמ"ו, בסה"מ (אדר – סיון) מלוקט ח"ג ע' שמב.
 (2) כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו: ראה כתובות קיא, ב. לקו"ש ח"א ע' 193 בהערה: טל תורה: ל' הכתוב בישע"י שם [כו, יט]: הקיצו גו' כי טל אורות טלך. ובכתובות קיא, ב דרשו ע"ז אור תורה מחייהו. אבל בתניא ספלו" טל תורה. וכן היא הגירסא ביל"ש לישע"י שם. ובירוש' ברכות פ"ה ה"ב: אין המתים חיים אלא בטללים כו' כי טל אורות גו'. וראה שבת פ"ח, ב. ובמ"מ לקו"ת האזינו ע"ג, ג. ובד"ה סמכוני תר"ס דבחי' אור תורה וטל תורה הוא בחי' רזין רזין דרזין.

כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו

וזהו יערוף⁹ כמטר לקחי תיזל כטל אמרתי, כי ענין המטר¹⁰ באתדל"ת ע"י אדים המעלים מן הארץ והענן מחלק אותם לטיפין טיפין, אבל טל הוא היורד מלמעלה בלי שום התעוררות מלמטה, כמ"ש באלהיו¹¹ שטל אינו נעצר וכו'. וכמ"ש אהי¹² כטל לישראל. כן הוא בתורה, יש בחי' מטר דהיינו השתלשלה התורה בבחי' חיצונית, במצות פרטים בהתחלקות אסור ומותר וכו', וזה נמשך ע"י העלאות מ"ן בק"ש¹³ דמס"ג, וע"י התבררות כידוע נמשך והיו¹⁴ הדברים האלה אשר אנכי כו', ובחי' טל הוא מקור התורה, עצמיות החכמה, וההשכלה שבתורה בשרשה, ואין האתעדל"ת מגיע לשם, מאחר שהוא בבחי' א"ס, וכמו שהטל גשם נעשה מים ולחלוחית בהתפשטות למטה, ולמעלה אינו ניכר ונתגלה שום דבר ממשות ולחלוחית כלל, כן התורה במקורה ושרשה הוא עצמיות החכמה, בחי' א"ס, עצם הדבר בבחי' שעשועי המלך כו', אעפ"כ נראה התגלותה בבחי' חיות ותענוג המתפשט בתורה.

והגם שהוא מתפשט, אעפ"כ הוא רק בחי' תענוג בהתכללות וכו', וכמו שמצינו בהאריז"ל¹⁵ שהי' ישן¹⁶ בשבת והשיג מהתורה בשעה א' מה שהי' ניצרך

נפלאים מה שלא יכול לפרשם בשמונים שנים רצופים (ובהמ"מ שם). אמור לט, ג: מ"ש בפרע"ח שהשיג האריז"ל בשעת השינה בשבת רזין עילאין מה שלא יספיק לדרוש זה בשמונים שנה. ואתחנן ג, ג: בפע"ח שט"ז פ"א שפעם א' נכנס ר' אברהם הלוי אצל האריז"ל ומצאו שהיה ישן והקיץ ואמר ששמע בישיבה של מעלה סודות ורזין עילאין בפרשת בלק ובלעם שאם הי' דורש שמונים שנה רצופים יומם ולילה לא יכול להשלים. שמע"צ פה, ד: מבואר בפרע"ח שהשיג האריז"ל בשעה א' מה שאם היה יושב ודורש שמונים שנה רצופים לא יספיק לבאר זה. ברכה צה, ב: מבואר בפרע"ח שט"ז פ"א על האריז"ל שהיה ישן בשבת והיו שפתותיו מרחשין וכשניער שאלו אותו מה שלמד והשיב שאם היה דורש שמונים שנה רצופים יומם ולילה לא יושלם לפרש מה ששמע בשעות ההם. סה"מ תשא ע' 133. ובכ"מ.

16 ישן בשבת: ראה לקו"ש ח"ב ע' 254 הערה 50: מצנינו בנוגע ליום שהאריז"ל אמר „כי הוא מצוה לישן שינת הצהריים בשבת כו' משאי"כ בחול אשר שינת הצהריים מזיק לנשמה. וראה שם באריכות.

9 יערוף כמטר לקחי: האוינו לב, ב.
10 המטר . . אדים המעלים מן הארץ: ראה בכ"ז גם לקו"ת האוינו עג, א ואילך. ובכ"מ.
11 באלהיו שטל אינו נעצר: מלכים-א יז, יג.
יח, א. תענית ג, א: טל לא מיעצר.
12 אהי' כטל לישראל: הושע יד, ו.
13 בק"ש דמס"ג: ראה זח"ב קיט, א. זח"ג לג, א. פע"ח שער הק"ש פ"ד, ופי"ב. ועוד.
14 והיו הדברים האלה אשר אנכי כו': ואתחנן ו, ו.
15 בהאריז"ל שהי' ישן בשבת והשיג מהתורה בשעה א': פע"ח שער ק"ש שעל המטה (שט"ז) פ"א. שם הלשון: „אם הייתי דורש פ' שנים רצופים כו' איני יכול להשלים“. אמנם בכ"מ מובא הלשון „לכתוב פ' שנה“ – ראה סה"מ הנחות הר"פ ע' קו. סה"מ תקס"ד ע' רג. תו"ח שמות קצג, סע"ב. שער האמונה ע' 185. מאמרי אדהאמ"צ ויקרא ח"א ע' שכט. אוה"ת ואתחנן ע' ס.

לכללות הענין ראה גם לקו"ת צו יז, ב: מ"ש בפרע"ח שער ק"ש שעל המטה פ"א גבי האריז"ל שבשעת השינה ביום השבת שמע בישיבה של מעלה בפ' בלק ובלעם דברים

לכתוב פ' שנה, וכן במשה¹⁹ רבינו ע"ה במ' יום למד מה¹⁸ שתלמיד וותיק עתיד לדרוש ולחדש, שהם ריבי רבבות הלכות כידוע מענין תורה של מעלה, והוא ענין השגתם בבחי' עצמיות בטל תורה, מה שאין בבחי' התחלקות, כי אם השגתם עצם הדבר במהותה וד"ל.

וזקו יערוף כמטר לקחי, כי בחי' מטר התורה הוא מבחי' עורף¹⁹, אחורי הרצון בבחי' חיצוניות, וזהו לקחי דייקא התלוי באתעדל"ת. תיזל כטל אמרתי, הוא בבחי' מזל, נוזל ממקורו ושרשו שלא באתעדל"ת. והנה הגם שנאמר שבטל אינו בבחי' התחלקות, אעפ"כ כלול בהעלם שרש ההתחלקות, רק שהוא בתכלית ההתחלקות ביחוד, וגנוז בהעלם ודקות גדול, וזה ענין טלא²⁰ דבדולחא, כי בדולח עיקר מראיתו הוא לבן בעצם, ונראה ג"כ בו האודם, כן הוא ענין בטל תורה, עיקרו הוא עצם פשוט בפשיטות, רק בהעלם כלול בו שורש הגבוה אשר משם שורש התחלקות בחו"ג המתפשטים למטה.

וזקו ענין הטל²¹ העתיד להחיות בו את המתים, כי ענין תחיית המתים הוא דאמרז"ל עתידים²² צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש, דהיינו למעלה מההשתלשלות בבחי' א"כ, וזהו אי אפשר ע"י תורה גשמיות בבחי' החיצוניות המשתלשלים בצמצומים בבחי' עולמות, ובחי' קדוש הוא למעלה מהעולמות, והוא ע"י הטל הנ"ל. וזהו כל העוסק בתורה טל תורה מחייהו, כי העוסק בתורה יומשך הטל עליו בבחי' חיות, כי התורה הגם שנמשך בבחי' חיצוניות, שורשה הוא מבחי'

תניא קו"א ד"ה ולהבין פרטי ההלכות. ועוד. ולהעיר שגם בירושלמי ויקר וקה"ר (פ"א) שם הובא ע"ז הפסוק (קהלת א, י) ראה זה חדש גו'. ובויקר הוצאת מרגליות מביא גירסא (מכת"י) בויקר שם – „עתיד לחדש". וכן הובא במטה משה שער ב'. והגר"א גריס כן גם בירושלמי שם.

19 עורף אחורי הרצון: ראה לקו"ת ש"ש סו, ד. ועוד.

20 טלא דבדולחא: זח"ג קכח, ב. קלה, ב. קעו, ב. וראה אוה"ת בראשית (בהוספות) תנו, א. ובכ"מ.

21 הטל העתיד להחיות בו את המתים: ראה שבת פח, ב. חגיגה יב, ב. ירושלמי ברכות פ"ה ה"ב. תענית פ"א ה"א. תניא ספלי".

22 עתידים צדיקים שיאמרו לפניהם קדוש: ב"ב עה, ב.

17 במשה רבינו ע"ה במ' יום למד: ע"פ עקב י.

18 מה שתלמיד וותיק עתיד לדרוש ולחדש: ראה לקו"ש חייט ע' 252 הערה 20-21: ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. ויקר רפכ"ב. קה"ר פ"א, ט (ב). פ"ה, ח (ב). ועוד.

בירושלמי ומדרשים דלעיל לא אמר הלשון „לחדש" (כ"א „להורות" „לומר" וכיו"ב) [במגילה שם – „עתידין לחדש ומאי ניהו מקרא מגילה", ולא קאי על הדינים הנלמדים ע"י פלפול וכיו"ב].

אבל כן הוא בכ"מ, ומהם: שו"ת רד"ך בית ה' חדר ג'. תורת העולה ח"ג פניה. הקדמת שיך עה"ת (ג, ג). כתבי הארז"ל [שער מאמרי רז"ל להארז"ל (למד"ר פ' חוקת). שער רוה"ק (בהוצאת ת"א תשכ"ג – קח, ד). ושער הגלגולים הקדמה י]. או"ת להה"מ ר"פ תולדות (יא, ג).

הטל, רק שאי אפשר להמשיך כי אם בדרך עורף וחיצוניות, לכלכל העומק בתורה דייקא, אז נמשך שורשה ומקורה בבחי' טל ובבחי' חיות ואור דייקא שלא בבחי' כלים.

וזהו לעתיד לבוא צדיקים²³ יושבין ועטרותיהן בראשן, בבחי' עטרות וכתר על ראשיהם דווקא מבחי' טל הנ"ל. וזה בחי' חב"ד שבכתר, כי כתר²⁴ הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים, והממוצע הוא בחי' חג"ת נה"י שבכתר, שזה תלוי באתעדל"ת, להמשיך רצון ית' במדות בחי' חג"ת, ובבחי' נה"י הוא בחי' השפעה, אבל חב"ד שבכתר הוא עצם הדבר מאליו במהותו כאשר הוא, ואינו תלוי באתעדל"ת, רק באתעדל"ע ממשיכים בחי' חב"ד שבכתר להיות בחי' חג"ת נה"י, הוא ענין ג'²⁵ כתר, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות וד"ל.

וזהו נוצר חסד לאלפים, כי נוצר²⁶ חסד ועושה חסד הוא בבחי' מזלות מהמקור שבכתר, בחי' חב"ד להמשיך לאלפים בבחי' חב"ד. וזהו טלא²⁷ דאתנער מרישא דההוא דלבר הוא ז"א, כי רישא דז"א נמלא טל, הוא מרישא דאריך, נמלא ממקור ובחי' ונמשך לההוא דלבר הוא ז"א, ומשם הוא בחי' תחיית המתים וד"ל.

23 צדיקים יושבין ועטרותיהן בראשן: ראה

ובכ"מ.

ברכות יז, א.

25 ג' כתר: אבות פ"ד, מ"ג.

26 נוצר חסד: תשא לד, ז.

24 כתר הוא ממוצע בין המאציל לנאצלים:

27 טלא דאתנער מרישא: ראה זח"ג קכח,

ראה ע"ח שמ"ב (שער דרושי אבי"ע) פ"א.

ב. קלה, ב.

לקו"ת פקודי ז, רע"ג. במדבר יב, סע"א ואילך.